EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 19.6.2024
COM(2024) 614 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Latvian talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 614 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Latvian talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263[1] ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241[2], jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) REPowerEU-asetuksella[3], joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista.

---

1 EUVL L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin

Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan EU:n energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Latvia on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*[4] tarjotakseen tietoa politiikkaa koskevien päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Näistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Tiedonannon jatkoksi komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 *Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskevan vuosikertomuksen*[5]. Kertomuksessa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailuvahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykyä edistävän tekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2024[6]. Tämä käynnisti vuoden 2024 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 22 päivänä maaliskuuta 2024, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2024 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Latvia ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi samana päivänä myös lausunnon Latvian alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2024. Niin ikään komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 12 päivänä huhtikuuta 2024 ja ehdotuksen 11 päivänä maaliskuuta 2024.

(5) EU:n uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta. Lisäksi siihen sisältyy muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanosta annettu asetus (EY) N:o 1467/97 ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksistä annettu direktiivi 2011/85/EU.[7] Uudessa

---

2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Neuvoston asetus (EU) 2024/1264, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annetun asetuksen (EY) N:o 1467/97 muuttamisesta (EUVL L 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) sekä

ohjausjärjestelmässä etusijalle asetetaan julkisen velan kestävyys sekä kestävä ja osallistava kasvu, joihin pyritään julkisen talouden asteittaisen vakauttamisen sekä uudistusten ja investointien avulla. Sillä lisätään kansallista omistajuutta ja keskipitkän aikavälin painotusta sekä parannetaan noudattamisen valvonnan vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta. Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat sisältävät jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset neljän tai viiden vuoden aikajänteellä jäsenvaltion vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen[8] olisi täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla viimeistään sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla, alle 60 prosentissa suhteessa BKT:hen, ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen näiden suunnitelmien laatimista komission on määrä lähettää [21 päivänä kesäkuuta] 2024 jäsenvaltioille ohjausta suunnitelmien ja myöhemmin toimitettavien vuotuisten edistymisraporttien sisällöstä ja toimittaa niille asetuksen (EU) 2024/1263 5 artiklan nojalla julkisen talouden sopeutusta koskevaa teknistä ohjausta (tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot). Jäsenvaltioiden olisi toimitettava keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa 20 päivään syyskuuta 2024 mennessä, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava kansallisten parlamenttiensa osallistuminen sekä itsenäisten finanssipolitiikan instituutioiden, työmarkkinaosapuolten ja tilanteen mukaan muiden kansallisten sidosryhmien kuuleminen.

(6) Vuonna 2024 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Se, että elpymis- ja palautumissuunnitelmat pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön, on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

---

neuvoston direktiivi (EU) 2024/1265, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun direktiivin 2011/85/EU muuttamisesta (EUVL L 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[8] Nettomenot sellaisina kuin ne on määritelty 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklassa (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Nettomenoilla tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

(7) Latvia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 päätöksen Latvian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä[9]. Päätöstä muutettiin 8 päivänä joulukuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla niin, että siinä otettiin huomioon ei-takaisinmaksettavan rahoitustuen enimmäisrahoitusosuuden päivitys ja siihen sisällytettiin REPowerEU-luku[10]. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Latvia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(8) Latvia toimitti 14 päivänä toukokuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohtaa noudattaen.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Latviaa koskevan vuoden 2024 maaraportin[11]. Siinä arvioidaan Latvian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Latvia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelma ei vastaa lainkaan tai joihin se vastaa vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Latvian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Eurostatin vahvistamien tietojen[12] perusteella Latvian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 4,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 2,2 prosenttiin vuonna 2023 ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 41,8 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2023 loppuun mennessä 43,6 prosenttiin.

(11) Neuvosto suositti[13] 12 päivänä heinäkuuta 2022 Latvialle, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa[14], kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki

---

9 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2021, Latvian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (10157/2021).

10 Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä joulukuuta 2023, Latvian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 13 päivänä heinäkuuta 2021 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (15569/2023).

11 SWD(2024) 614 final.

12 Eurostat, Euro Indicators, 22.4.2024.

13 Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Latvian vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 112).

14 Latvian vuoden 2023 keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu, jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, on komission kevään 2024 talousennusteen perusteella

energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Latvialle suositettiin, että se olisi valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Latvialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys[15] oli vuonna 2023 elvyttävä (0,5 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 elvyttävä vaikutus, joka oli 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tähän sisältyy energian hintojen noususta eniten kärsiviin kotitalouksiin ja yrityksiin kohdennettujen hätätilanteen tukitoimenpiteiden kustannusten pieneneminen 0,4 prosentilla suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien nettoperusmenojen elvyttävä vaikutus vuonna 2023 ei näin ollen ollut seurausta kohdennetusta hätätilanteen tuesta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) elvyttävä kasvu johtui julkisen sektorin palkka- ja sosiaaliturvamenojen lisääntymisestä. Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu ei ollut vuonna 2023 neuvoston suosituksen mukainen. Vuonna 2023 elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot olivat 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuonna 2023 kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen eli ne laskivat 0,1 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. Latvia rahoitti lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla. Latvia rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Esimerkkeinä voidaan mainita sähköajoneuvojen hankkiminen julkiseen liikenteeseen, kerrostalojen ja yrityskiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen, sähkönsiirto- ja jakeluverkkojen nykyaikaistaminen, julkishallinnon digitaalisten alustojen ja järjestelmien hallinnon keskittäminen, digitaalisten taitojen ja prosessien digitalisoinnin kehittäminen yrityksissä, laajakaistainfrastruktuurin kehittäminen sekä koulutusalan digitalisoinnin edistäminen. Nämä investoinnit rahoitetaan pitkälti elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla.

(12) Vuoden 2024 vakausohjelmaan sisältyvät keskeiset kehitysarviot voidaan tiivistää seuraavasti. Julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalisen BKT:n kasvu on 1,4 prosenttia vuonna 2024 ja 2,9 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio 1,6 prosenttia vuonna 2024 ja 2,5 prosenttia vuonna 2025. Vuoden 2024 vakausohjelmaan kuuluvien nykyisten

---

nimellisin luvuin arviolta 7,6 prosenttia 10 vuoden keskimääräisen todellisen potentiaalisen kasvuvauhdin ja vuoden 2023 BKT-deflaattorin perusteella.

15 Finanssipolitiikan viritys määritellään parametriksi, jolla mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti että EU:n talousarviosta rahoitettavan finanssipolitiikan talousvaikutusta. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on sisällytetty elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

toimintapolitiikkojen[16] mukaisesti julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen odotetaan vuonna 2024 kasvavan 2,9 prosenttiin ja vuonna 2025 supistuvan 2,7 prosenttiin. Julkisen talouden velan on määrä kasvaa suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 45,2 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 46,3 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän ennakoidaan supistuvan niin, että se on 2,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026, 2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2027 ja 1,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2028. Julkisen talouden rahoitusaseman ennakoidaan sen vuoksi jäävän ohjelmakauden aikana alle viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden velkasuhteen arvioidaan puolestaan supistuvan 46,2 prosenttiin vuonna 2026, kasvavan 48,8 prosenttiin vuonna 2027 ja supistuvan 48,2 prosenttiin vuonna 2028.

(13) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2024 ja 2,6 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI-inflaatio on 1,6 prosenttia vuonna 2024 ja 2,0 prosenttia vuonna 2025.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 2,8 prosenttia ja julkisen talouden velan on määrä vuoden 2024 loppuun mennessä kasvaa suhteessa BKT:hen 44,5 prosenttiin. Energiaan liittyvät toimenpiteet lakkautettiin asteittain kokonaan vuoden 2023 loppuun mennessä, mutta vuonna 2024 julkisen sektorin palkankorotuksista opetus-, hallinto-, terveydenhuolto- ja koulutusaloilla sekä eläkeläisille suoritettavista lisämaksuista aiheutuvat lisäkustannukset ovat suurempia kuin lakkauttamisen vaikutukset. Teknisen infrastruktuurin kehittäminen maan rajalla lisää osaltaan julkisia investointimenoja. Yhteisöveron ennakkomaksujen käyttöönoton finanssisektorilla, useiden valmisteverotuotteiden verokannan korottamisen ja valtion omistamien yhtiöiden maksamien lisäosinkojen odotetaan lisäävän tuloja maltillisesti. Komission arvioiden perusteella finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan elvyttävä, 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ’avustukset’, rahoitetaan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaiden investointien ja tuottavuutta lisäävien uudistusten tekemisen ilman suoraa vaikutusta Latvian julkisen talouden alijäämään ja julkiseen velkaan.

(16) Neuvosto suositti[17] 14 päivänä heinäkuuta 2023 Latvialle, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun[18] enintään 3,0 prosenttiin.

---

16 Vuoden 2024 vakausohjelmassa todetaan, että nykyisten toimintapolitiikkojen mukaisesti julkisen talouden alijäämän ennustetaan vuonna 2025 olevan 0,5 prosenttiyksikköä ohjelman alijäämätavoitetta suurempi. Vakausohjelmaan ei ole sisällytetty yksityiskohtia politiikkatoimista, joihin ryhdytään alijäämätavoitteiden noudattamisen varmistamiseksi.

17 Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Latvian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Latvian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 125).

18 Nettomääräisillä perusmenoilla tarkoitetaan kansallisesti rahoitettuja menoja ilman i) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, ii) korkomenoja, iii) suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja sekä iv) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 alustavia talousarviosuunnitelmia laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaisi neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Latvian kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ennakoidaan vuonna 2024 kasvavan 4,9 prosenttia eli suositeltua enimmäiskasvua enemmän. Kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen suositellun enimmäiskasvun ylitys vuonna 2024 on 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nettomenot olivat vuonna 2023 suosituksen antamisajankohtana kuitenkin odotettua pienemmät (0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen). Koska vuotta 2024 koskeva suositus annettiin kasvuvauhdin muodossa, suosituksen noudattamista arvioitaessa on otettava huomioon myös vertailuajankohdan vaikutus vuodesta 2023 alkaen. Jos nettomenot olisivat olleet vuonna 2023 samat kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin, nettomenojen kasvu vuonna 2024 olisi ollut 0,2 prosenttia vähemmän suhteessa BKT:hen kuin suositeltu kasvuvauhti. Kaiken kaikkiaan kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ei välttämättä katsota olevan täysin suosituksen mukaisia.

(17) Lisäksi neuvosto suositti, että Latvia purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto täsmensi vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Latvian olisi varmistettava, että ne kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset[19] ovat arviolta 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2024 ja 2025. Jos saatavat säästöt käytettäisiin julkisen talouden alijäämän supistamiseen, kuten neuvosto on suosittanut, julkisen talouden sopeutus olisi näiden kehitysarvioiden perusteella 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen[20] kiristävä vaikutus finanssipolitiikan viritykseen olisi samana vuonna 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ennakoidaan purettavan mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Saatavia säästöjä ei kuitenkaan ennakoida käytettävän kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Vaarana on, että tämä ei vastaa neuvoston suositusta.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Latvia jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vuonna 2024 kasvavan 3,4 prosenttiin suhteessa

[19] Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

[20] Tätä vaikutusta mitataan julkisen talouden perusmenojen muutoksena suhteessa BKT:n keskipitkän aikavälin (10 vuoden) keskimääräiseen potentiaaliseen nimelliseen kasvuun. Perusmenoista on vähennetty i) harkinnanvaraisten tulopuolen toimenpiteiden lisävaikutus julkiseen talouteen, ii) kertaluontoiset menot, iii) suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot sekä iv) elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), ja muista EU:n varoista rahoitetut menot. Muutos ilmaistaan suhteessa nimelliseen BKT:hen.

BKT:hen (kun ne vuonna 2023 olivat 3,3 % suhteessa BKT:hen). Tämä vastaa neuvoston suositusta.

(19) Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on komission kevään 2024 talousennusteen mukaan ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 2,9 prosenttia olettaen, että politiikka pysyy muuttumattomana. Julkisen talouden velan on määrä vakiintua suhteessa BKT:hen niin, että se on vuoden 2025 lopussa 46,3 prosenttia. Julkisen talouden velkasuhteen nousu vuonna 2025 johtuu pääasiassa positiivisesta velkakannan korjauserästä ja julkisen talouden alijäämästä.

(20) Latvian verotulot suhteessa BKT:hen ovat edelleen huomattavasti alle EU:n keskiarvon, mikä rajoittaa julkisten palvelujen, erityisesti terveydenhuollon ja sosiaaliturvan, rahoitusta. Vuonna 2022 verotulojen osuus BKT:stä supistui 30,3 prosenttiin (EU:ssa vastaava luku on 40,2 prosenttia), mikä on alhaisin taso kolmen viime vuoden aikana. Kasvun kannalta vähiten haitallisten verojen, erityisesti pääoma- ja kiinteistöverotuksen, osalta Latvian tulos on edelleen alle EU:n keskiarvon. Yhteisöverosta saadut tulot ovat vähitellen elpyneet vuoden 2018 uudistuksen seurauksena tapahtuneen jyrkän alaspäin korjaamisen jälkeen, kun taas kiinteistörekisteriuudistusta, jonka seurauksena kiinteistöverotus heijastaisi nykyisiä markkina-arvoja, ei ole vielä hyväksytty. Työn verotuksesta saatavat tulot ovat melko alhaiset suhteellisen korkeasta veroasteesta huolimatta, mikä viittaa siihen, että kyseisiä verotuloja on mahdollista lisätä. Tämä antaa aihetta jatkuviin toimiin verosäännösten noudattamisen parantamiseksi ja taloudellisen toiminnan siirtämiseksi harmaasta taloudesta viralliseen talouteen. Köyhyys ja tuloerot ovat edelleen merkittäviä ongelmia Latviassa. EU:n jäsenvaltioista Latviassa köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten prosenttiosuus on yksi suurimmista, vanhuusiän köyhyys- ja syrjäytymisriski on yksi suurimmista ja eläkkeet suhteessa palkkoihin ovat pienimpien joukossa. Lisäksi tuloerot ovat edelleen huomattavasti EU:n keskiarvoa suuremmat. Sosiaalituen hajanaisuus kuntatasolla, olemassa olevien sosiaalisten asuntojen heikko laatu ja rajallinen saatavuus sekä merkittävät sosioekonomiset erot alueiden välillä ovat edelleen haasteita sosiaaliselle osallisuudelle ja työmarkkinoille. Julkiset terveydenhuoltomenot Latviassa ovat edelleen EU:n alhaisimpia, mikä johtaa suureen määrään täyttämättömiä terveydenhuoltotarpeita ja heikkoihin terveydenhuollon tuloksiin. Viime vuosina julkiset terveydenhuolto- ja sosiaalitukimenot tilapäisesti kasvoivat pandemiasta johtuneen hätäavun ja muiden tilapäisten lisämäärärahojen vuoksi. Vuoden 2024 talousarviossa kaavaillaan kuitenkin, että julkiset terveydenhuoltomenot laskevat vuoden 2020 tasolle (4,7 % suhteessa BKT:hen) ja sosiaaliturvamenot supistuvat alle vuoden 2020 tason (suunnitelmien mukaan 12,4 % suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun ne vuonna 2020 olivat 13,3 %). Keskipitkän aikavälin suunnitelmissa suunnitellaan julkisten terveydenhuoltomenojen supistamista edelleen niin, että ne vuonna 2028 olisivat 4,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun taas julkisten sosiaaliturvamenojen odotetaan kasvavan asteittain niin, että ne ovat 13,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2028.

(21) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Niiden odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen suunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa

on olennaisen tärkeää, jotta Latvian pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta suunnitelman sitoumukset voidaan toteuttaa elokuuhun 2026 mennessä, on tärkeää, että Latvia jatkaa uudistusten ja investointien toteuttamista. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(22) Latvian edellytetään osana asetuksen (EU) 2021/1060 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan rahastojen väliarviointia tarkastelevan kutakin koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan EU-rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Vaikka Latvia on edistynyt koheesiopolitiikan ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, haasteita on edelleen ja pääkaupunki Riian ja muun Latvian, erityisesti idässä sijaitsevan Latgallian, välillä on edelleen merkittäviä alueellisia eroja. Koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanon nopeuttaminen on olennaisen tärkeää. Ohjelmissa sovitut toimintalinjat pätevät edelleen. On tärkeää tukea yritysten valmiuksia innovoida ja digitalisoida tuottavuuden lisäämiseksi. Rakennusten ja yritysten energiatehokkuustoimenpiteiden tukeminen on edelleen ensisijainen tavoite. Yhtä tärkeää on varmistaa, että saatavilla on oikea-aikaisia, yhdenvertaisia ja laadukkaita terveydenhuollon palveluja ja -infrastruktuureja sekä sosiaalipalveluja, mukaan lukien sosiaalisia asuntoja, ja että siirtyminen itsenäiseen elämään ja yhteisöperustaiseen hoitoon jatkuu. Työttömien aktivointi ja uudelleen- ja täydennyskoulutus sekä aliedustettujen ryhmien työmarkkinoille osallistumisen lisääminen ovat edelleen ensisijaisia tavoitteita. Koulutuksen laadun ja osallistavuuden parantamista sekä aikuisväestön täydennys- ja uudelleenkoulutusta olisi jatkettava. Koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota nykyisiin alueellisiin eroihin ja riittävien investointien varmistamiseen aineellisen puutteen alalla (mukaan lukien elintarvike- ja aineellinen apu). Latvia voisi myös hyödyntää Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä teollisuuden muutoksen tukemiseen keskittyen älykkääseen ja uusiutuvaan energiaan (esimerkiksi merituulivoimapuistot), josta kansainväliset sijoittajat ovat kiinnostuneita, sekä osaamisintensiiviseen biotalouteen ja bioteknologiaan.

(23) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla EU:n varoilla vastataan, Latvialla on useita lisähaasteita, jotka liittyvät liiketoimintaympäristöön, työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen sekä puhtaaseen energiaan ja vihreään talouteen siirtymiseen.

(24) Vuonna 2022 yritysinvestoinnit Latviassa olivat 14,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä on hieman alle Viron tason (16,5 % suhteessa BKT:hen) ja hieman yli Liettuan tason (13,1 % suhteessa BKT:hen). Yksityisten nettoinvestointien määrä on kuitenkin pysynyt yhtenä EU:n pienimmistä. Se on 0,5 prosenttia viimeisten viiden vuoden aikana, kun keskiarvo EU:ssa on 3,5 prosenttia. EIP:n vuoden 2023 investointitutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että yksityisiin investointeihin vaikuttavat suuri epävarmuus, ammattitaitoisen henkilöstön puute ja korkeat energiakustannukset. Vuonna 2023 latvialaisista yrityksistä 77 prosenttia piti yrityssääntelyä pitkän aikavälin esteenä investoinneille. Prosenttiosuus on yksi EU:n suurimmista. Lisäksi pankkien lainananto on ollut heikkoa, mikä on lisäeste

yritysinvestoinneille. Pienten ja keskisuurten yritysten on erityisen vaikeaa saada luottoa. Tämä johtuu osittain niiden suuremmasta luottoriskistä mutta myös korkeista luottokustannuksista, tiukoista vakuusvaatimuksista ja hallinnollisesta rasitteesta. Pankkiala on keskittynyt, mikä heikentää pankkien välistä kilpailua. Tämä on yksi korkeiden korkojen taustalla olevista tekijöistä. Jatkuvat pyrkimykset lisätä kilpailua pankkialalla, myös lisäämällä korkojen ja muiden lainoihin liittyvien kustannusten läpinäkyvyyttä, edistäisivät luotonantotoimintaa keskipitkällä aikavälillä. Lisäksi julkisen sektorin laina- ja/tai takausjärjestelyt, joilla tuetaan strategisesti tärkeitä investointeja esimerkiksi vihreään siirtymään ja aluekehitykseen, voisivat lisätä tosiasiallista kilpailua pankkimarkkinoilla. Myös muiden rahoituslähteiden kuin pankkien saatavuuden parantaminen voisi edistää yritysinvestointeja. Harmaa talous on ollut pitkäaikainen ongelma liiketoimintaympäristölle, ja se haittaa investointeja, osaamisen kehittämistä ja siten myös pitkän aikavälin kilpailukykyä. Latvian yritysjärjestöjen mukaan harmaa talous vääristää kilpailua ja kannustaa yrityksiä pysymään pieninä. Lisäksi harmaan talouden yleisyys ja yritysten heikot taseet ovat Latvian pankkien mukaan keskeisiä esteitä suuremmalle luotonannolle yrityksille.

(25) Työvoimapula ja osaamisvaje lisääntyvät Latviassa. Yhdessä demografisten haasteiden ja työikäisen väestön vähenemisen kanssa tämä asettaa haasteen maan kilpailukyvylle. Vuonna 2023 merkittävin työvoimapula oli luonnontieteissä, teknologiassa, insinööritieteissä ja matematiikassa (STEM-tieteet), jotka ovat erittäin merkityksellisiä aloja tuottavuuden kasvun kannalta, sekä vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Vuoteen 2030 mennessä työvoimapulan odotetaan olevan merkittävin insinööritieteissä, valmistus- ja rakennusalalla, luonnontieteissä, matematiikassa ja tietotekniikassa. Lisäksi terveydenhuolto ja sosiaalihuolto Latviassa kärsii edelleen työvoimapulasta. Latvialaisista yrityksistä 91 prosenttia mainitsee ammattitaitoisen työvoiman puutteen esteenä investoinneille. Tämä on yli EU:n keskiarvon, joka on 81 prosenttia. Teknologian, insinööritieteiden ja luonnontieteiden alalta valmistuneiden vähäinen osuus ja siitä johtuva tutkijoiden puute näillä aloilla on yksi keskeisimmistä esteistä Latvian tutkimus- ja innovointivalmiuksien vahvistamiselle erityisesti yksityisellä sektorilla. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä hyvin kohdennetut täydennys- ja uudelleenkoulutustoimenpiteet ovat avainasemassa työvoimapulan ja osaamisvajeen vähentämisessä, maan kilpailukyvyn parantamisessa sekä digitaalisen ja vihreän siirtymän edistämisessä. Vaikka viimeaikaiset uudistukset ovat tehneet ammatillisesta koulutuksesta joustavampaa ja houkuttelevampaa, toimia koulutustarjonnan nykyaikaistamiseksi ja parantamiseksi on jatkettava. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön koulutustoimenpiteiden on oltava myös heikosti koulutettujen ulottuvilla ja ne on ulotettava kaikille alueille.

(26) Latviassa uusiutuvan energian osuus on EU:n suurimpia. Tämä johtuu pääasiassa vesivoimaloiden sähköntuotannosta ja biomassan suuresta käytöstä pääasiassa lämmitysalalla. Maan uusiutuvien energialähteiden yhdistelmää on mahdollista monipuolistaa entisestään. Latvia lisäsi vuosina 2022 ja 2023 aurinko- ja tuulivoiman asennettua kapasiteettia, mutta kapasiteetti on edelleen huomattavasti alhaisempi kuin Virossa ja Liettuassa. Lisätäkseen uusiutuvan energian osuutta energian loppukulutuksesta Latvian kannattaisi erityisesti hyödyntää tuuli- ja aurinkoenergiaa ja laajentaa tuotantoa näillä energianlähteillä. Huolimatta siitä, että kansallisessa elpymis- ja palautumissuunnitelmassa on suunniteltu joitakin rajallisia toimia, lisätoimia tarvitaan, jotta voidaan poistaa jäljellä olevat esteet tuuli- ja aurinkovoimaloiden rakentamista tai asentamista koskevien lupien myöntämiselle. Lisäksi Latvia voisi toteuttaa lisätoimia edistääkseen kysyntäpuolen joustavuutta,

kuten loppukäyttäjien omistamaa energian varastointia ja osallistumista hajautettuihin energiaresursseihin sekä tasapainotus- ja joustopalveluihin. Se voisi myös määritellä selkeästi tiettyjen energiamarkkinoiden toimijoiden, kuten pienimuotoisen kysynnän aggregaattorien, roolit. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten verkkoliitäntälupaa koskevat hakemukset ylittävät selvästi sähköverkon käytettävissä olevan kapasiteetin, minkä vuoksi uusien lupien myöntäminen on keskeytetty heinäkuusta 2023 lähtien. Tämä osoittaa, että sääntelytoimia on mahdollista lisätä.

(27) Latvian edistymistä kohti kiertotaloutta on nopeutettava, jotta EU:n kiertotaloustavoitteet voidaan saavuttaa. Kestävän talouskasvun indikaattorit ovat alle EU:n keskiarvon, ja maan materiaalijalanjälki kasvaa. Latviassa ekoinnovointi on keskinkertaisella tasolla, ja Latvia hyötyisi kiertotalouden liiketoimintamallien täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja ekoinnovointiin tehtävien investointien lisäämisestä, jotta voitaisiin lisätä resurssitehokkuutta ja kilpailukykyä. Latvia on edistynyt jätehuoltojärjestelmänsä kehittämisessä, mutta sijoittaa edelleen yli puolet yhdyskuntajätteestään kaatopaikoille.

(28) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2024, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Suositukset 1, 2, 3 ja 4 auttavat Latviaa noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta ja neljättä euroalueelle annettua suositusta,

SUOSITTAA, että Latvia toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen[21] kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen saadaan pysymään alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja jolla julkinen velka saadaan pidettyä maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä; laajentaa muun muassa pääoman ja kiinteistöjen verotusta ja vahvistaa terveydenhuollon ja sosiaaliturvan riittävyyttä;

2. jatkaa elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun nopeaa ja tuloksellista täytäntöönpanoa varmistaen näin, että uudistukset ja investoinnit saadaan päätökseen viimeistään elokuussa 2026; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpanoa; väliarvioinnin yhteydessä keskittyy edelleen sovittuihin toimintalinjoihin ja toteuttaa toimia, joilla vastataan entistä paremmin jatkuviin alueellisiin eroihin ja eriarvoisuuteen, ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseen;

3. parantaa liiketoimintaympäristöä vähentämällä yritysten hallinnollista rasitusta ja sääntelytaakkaa ja helpottamalla pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta muun muassa julkisten laina- ja takausjärjestelmien kautta, jotta voidaan edistää strategisesti tärkeitä investointeja ja lisätä kilpailua rahoitusmarkkinoilla; puuttuu työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen erityisesti

[21] Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 kohdan mukaan ’nettomenoilla’ tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

STEM-aloilla ja muilla vihreään ja digitaaliseen siirtymään tarvittavilla erikoistumisaloilla sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoaloilla, myös kohdennetun täydennys- ja uudelleenkoulutuksen avulla;

4. nopeuttaa tuuli- ja aurinkoenergian käyttöönottoa parantamalla lupamenettelyjä ja edistämällä kysyntäpuolen joustavuutta; edistää siirtymistä kiertotalouteen ekoinnovoinnin ja kestävien resurssienhallintakäytäntöjen avulla.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja